

160417-2

Nietzsche (Die ewige Wiederkunft, Nachlass 1881, § 19) píše, že „anorganická hmota, i kdyby většinou byla v minulosti organická, se ničemu nenaučila a zůstává dále bez minulosti“ (Unorganische Materie, ob sie gleich meist organisch war, hat nichts gelernt, ist immer ohne Vergangenheit.“ A považuje to takřka za zásadu, neboť jinak by nebylo možné žádné opakování: „*Wäre es anders, so würde es nie eine Wiederholung geben können – denn es entstünde immer Etwas aus Stoff mit neuen Qualitäten, mit neuer Vergangenheit.*“ (dtto) Jak se zdá, myšlenka „věčného opakování“ se tak brání proti pomyšlení na možnost vzniku něčeho nového. Ale jak to naopak vidíme my, kteří onou myšlenkou „věčného návratu téhož“ nejsme zatíženi? Můžeme připustit nějakou rovinu skutečností, kterou Nietzsche charakterizuje jako „anorganickou hmotu“ (či látku) a která je neschopná se něčemu přiučit a dokonce jen něco si pamatovat? Jak bychom kuř. Vysvětlili, že současní fyzici mluví o tzv. reliktním záření? Jak bychom mohli sledováním oblohy nejnovějšími přístroji jakoby přímo „zjišťovat“, co se kdesi dávno před miliony a miliardami let dělo tam, kam *dnes* můžeme dohlédnout? – To ovšem zatím není dost kompletní námitka. Stále tu totiž v pozadí straší myšlenka nekonečného opakování „velkých třesků“ a vývoje každého příslušného vesmíru, který pak zase nějak končí (a tady jsou ovšem různé názory)? Je tedy možné, že po zániku jednoho vesmíru jsou ztraceny všechny „vzpomínky“ (tj. informace o tom, co „bylo“) a že každý nový vesmír musí zase začínat od nuly? Ale kde by pak byla záruka, že se vývoj každého nového vesmíru nebude brát jinými, jen sobě specifickými (jedinečnými) cestami, takže tu bude vždycky něco nového?

A znovu si připomínám svou dávnou myšlenku, která se mi čas od času vždy vrací: není myslitelné, že si atomy nebo i jiné částice nějak pamatují, zda prošly organismem, takže je třeba kořen rostlin mohou nějak rozpoznávat jako vhodnější pro výstavbu nového organismu než částice, kterým taková "zkušenost", taková „paměť“ naprosto chybí?

(Písek, 160417-2.)